

HADİM YA DA İDAM CEZASI ERİL ŞİDDETE ÇÖZÜM OLABİLİR Mİ?

Esra Aşan

Kadına yönelik şiddet kadınların, feministlerin ve kadın kurumlarının bu şiddeti görünür kılması sayesinde kamuoyunda tartışılır hâle geldi. Şiddeti sona erdirebilmek için pek çok çözüm önerisi de gündemde. Ağırlıklı olarak cezai uygulamalar üzerinden geliştirilen bu öneriler, şiddetin temelini oluşturan cinsiyetler arasındaki tahakküm sistemini, cinsiyetliği ve egemen erkekliği sorgulamaktan oldukça uzak. Esra Aşan'ın kaleme aldığı "*Hadım ya da İdam Cezası Eril Şiddete Çözüm Olabilir mi?*" yazısı hadım ve idam gibi ceza önerilerini ataerkil şiddet kültürü bağlamında tartışmaya açıyor.

Özgecan Aslan'ın vahşice öldürülmesinin ardından cinayete karşı tepkiler büyürken, kadına yönelik şiddeti önlemek adına idam ve hadım önerileri yeniden gündeme geldi. Siyasetçiler ve entelektüeller hadımın mı, idamın mı daha caydırıcı olacağı konusunda akıl yürütüyor. Toplumda, bu önerilerin kabul görebildiği geniş bir zemin de var. Bu cezalandırmayı çözüm olarak savunanlar şiddeti, bir grup cani/sapkın/norm dışı erkeğin sorununa veya kontrol edilemeyen libidosuna indiriyor. Oysa erkekler tecavüz etmeyi ve şiddet kullanmayı durduk yerde keşfetmediler. Erkekliğin hükmetme üzerinden kurulması erkeğin doğası, şiddete eğilimli olması üzerinden açıklanamaz. Bunun altında kadın ile erkek arasında tahakküm ilişkisi kuran ve devletler tarafından örgütlenen koskoca sistemik bir yapı olduğunu görmezden gelemez. İdam ve hadım cezalarını öne sürmek, bu yapıyı gizlemekten, ama daha kötüsü yeniden üretmekten ve onaylamaktan başka bir işlev görmeyecektir.

Kadına yönelik şiddet davalarını takip edenler, mahkemelerin kadınları öldürenlere, onlara tecavüz eden ve çeşitli şekillerde şiddet uygulayanlara genellikle caydırıcı ceza vermediğini hatta çoğu zaman ceza indirimini getirerek şiddetin meşrulaştırılmasına hizmet ettiklerini bilirler. Mahkeme tutanakları katillere ve saldırganlara yapılan ceza indirimini ve cezasızlık gerekçelerinde şiddete uğrayan, öldürülen kadınların davranışları, yapıp ettiklerinin masaya yatırıldığı örneklerle dolu. Şiddet gördüğü için karakola başvuran ve "Kocandır, babandır... İdare et, zaten bir şey de çıkmaz!" sözüyle eve gönderilen birçok kadının şikâyeti kayıtlara girmemiştir bile. Haksız yere tahrik edilen katiller ve tecavüzcülerin iyi hâli karşısında siyasetçilerin çoğu sessizliğini koruyarak bu eril şiddete onay vermiş oluyor. Pek çok uluslararası anlaşmanın altına imzasını atmış olsa da, kadınlara yönelik şiddeti ve ayrımcılığı önleyecek mekanizmaları hayata geçirmeyen devlet, şiddeti yeniden üretiyor.

Telif ©2015 ISSN 1307-0932

Kültür ve Siyasette Feminist Yaklaşımlar

Sayı 25 (Şubat 2015)

Özgecan Aslan cinayetinin protestoları karşısında kadına yönelik şiddete bunca zaman göz yuman siyasetçiler, U dönüşü yaparak “O zaman idam edelim!” demeye başladılar. Devletin kadına yönelik şiddeti uygulamaktan şiddeti uygulayanları idam etmeye savrulan geniş bir yelpazesi var. Suçluyu ya görmezden gelen ya da öldürmeye giden bu iki eğilim zıt görülebilir. Oysa tam tersine her iki yöntem de toplumda kanıksanmış olan şiddeti daha da normalleştirmeye, eril şiddeti olağan hâle getiren koşulları ve devletin şiddetle ilişkisini gizlemeye hizmet etmekte. Tecavüzcüsünü idam ya da hadım eden devlet suçluyu cezalandırmış, böylece kendisini de aklamış olur. Hrant Dink’in katlinden sonra Rakel Dink’in sorgulamaya çağırıldığı “bir bebekten katil yaratan karanlığı”, bir bebekten tecavüzcü yaratan zihniyetten bağımsız düşünemeyiz. Şiddeti sona erdirmeyi istiyorsak erkeklerin doğası gereği şiddete meyilli olduğu fitrat söylemini, hadım mı idam mı polemliğini bir kenara bırakıp hem toplumsal hayatta şiddeti olağanlaştıran hem de erkeklere öldürmeyi öğreten ve şiddeti erkeklere hak olarak veren zihniyeti sorgulamalıyız.

Şiddet, devletin denetim altına alınmasını uygun gördüğü kesimlere karşı uyguladığı sistematik bir yöntem olageldi. Askerler tarafından kurulmuş ve uzunca yıllar askerler tarafından yönetilmiş olan Türkiye devletinin tarihi de -her devletin tarihinde olduğu gibi- büyük katliamlarla dolu. Kürtlerin, Ermenilerin, Rumların, Süryanilerin, Alevilerin... topluca katledilmesi veya 12 Eylül darbesiyle yaşananlar devletin, varlığını uygun görmediği kesimlere neler yapabildiğinin birer göstergesi niteliğinde. 90’lı yıllarda Türkiye’de yaşanan iç savaşta, her gün gelen ölüm haberleriyle şiddet gündelik hayatımızın bir parçası hâline geldi. Bu savaşta on binlerce insan öldü, binlerce faili meçhul cinayet yaşandı, taciz ve tecavüz savaş boyunca bir devlet politikası olarak uygulandı. Savaşın yarattığı bu insan tahribatı sorgulanmadı ve devlet güçleri tarafından kadına yönelik şiddet vakaları cezalandırılmadı. Buna karşılık devlet aleyhine suçlarda ceza kanunu ve terörle mücadele yasalarının ağır yaptırımları şiddeti, toplumsal bir kontrol aracı olarak kullanmanın zeminini inşa etti. Özgecan’ın katlini kınadığımız bu dönemde yeni bir iç güvenlik yasası meclisten geçirildi. Bu yasa tasarısı polisin gözaltı süresini uzatıyor, silah kullanma yetkisini genişletiyor, mülki amir izni ile hâkim ve savcı kararı olmaksızın polisin istediği gibi arama yapmasını sağlıyor. Askeri vesayeti polis devleti ile ikame eden bu yasa, kadına yönelik devlet şiddetinin de alanını genişletiyor.

Devletin şiddetle ilişkisini sorgulamadan erkek şiddetini sona erdiremeyiz. Çünkü militerleşme saldırgan bir erkeklığe ihtiyaç duyar ve erkek çocukları küçüklüklerinden itibaren şiddetin uygulayıcıları olarak toplumsallaştırır. Devlet, şiddeti nasıl uyguluyorsa kadınların baskı ve denetim altında tutulması için erkeklerin şiddet uygulamasını da hak olarak görüyor. Özellikle faşist rejimler aileyi merkeze alıyor ve aileyi kadınların, kadın cinselliğinin ve çocukların baskı altına alınması üzerinden örgütlüyor. Bu nedenle şiddete

uğrayan bir kadın devlete başvurduğunda, rahatlıkla evine geri gönderilebiliyor. Aile içinde tırmandırılan cinsel faşizm, kabul edilebilir militarist bir değer olarak toplumun karşısına getirilebiliyor.

Erkekler şiddetle ilişkilerini hem birbirleri hem de kadınlar üzerinde hâkimiyet kurarak tecrübe eder. Birbirlerine ne kadar erkek olduklarını öncelikle kadınlar üzerinde kurdukları denetimle ispatlamaya çalışırlar. Erkekliğin yolu kadınlığın kontrol altına alınmasından geçer. Kadın, erkeğin namusudur ve itaatsiz her davranışı babaların, ağabeylerin, kocaların... erkekliğine zarar verir. Özgecan'ın katlinden sonra kadınlar erkek şiddetinin ne kadar yaygın ve hayatlarının ne denli ayrılmaz bir parçası olduğunu göstermek için yaşadıklarını anlatmaya başladılar. Şüphesiz ki, her erkeğin de erkekliğini kadınlar üzerinden nasıl kurduğuna dair anlatacak büyük bir hikâyesi var. Erkeklerin bu hikâyeleri açığa çıktıkça şiddetin kişisel bir mesele olmadığını, kurumsallaşmış bir cinsiyetçilik üzerinden örgütlendiğini ve faşizmin bu erkeklik kültürü üzerinden sıradanlaştığını daha net göreceğiz. Değişimin bir yolu da erkeklerin, cinsiyetçiliğin kendilerine sağladığı ayrıcalıklardan vazgeçerek, tahakküme karşı çıkan bir erkeklik kültürü örgütlemelerinden geçiyor.

Toplumda sıradanlaşan şiddetin ve tahakkümcü erkeklik kültürünün nasıl geriletileceğini tartışmak yerine, çözümlü idamda ve hadımda görenler sadece siyasetçiler değil. Toplum içinde de bu talepler güçlü bir şekilde savunuluyor ve şiddet kültürünün ihtiyaç duyduğu toplumsal destek medya üzerinden de örgütleniyor. Televizyon programlarında popüler figürler, tecavüzcüler için 12 Eylül faşizminin "Asmayalım da besleyelim mi?" edebiyatına atıf yaparak idamı normalleştiriyor. Kadın haklarını savunma bahanesi altında ölüm cezası geri getirilmek isteniyor ve insanlar bu şekilde içlerindeki faşizmi, kadınları 'korumak' adına aklamaya başlıyorlar. Oysa asıl mesele sadece kadınların korunması değil, kadınların yaşam ve varoluş biçimlerine karışılmaması ve buna dönük saygının içselleştirilmesidir.

Burada önemli olan bir diğer nokta da kadınların bu cezai yaptırımlar karşısında nasıl bir tavır alacağı. Hadım ve idam gibi cezalar kadınlar arasında da destek buluyor. Şiddet karşısında şiddeti yeniden üreten bu tür cezalar kadınların fazlasıyla mağdur olduğu şiddet kültürünün devam etmesi anlamına gelecektir. Dolayısıyla kadınların hangi konuda olursa olsun şiddetin devletler tarafından toplumsal kontrol mekanizması olarak kullanılmasına karşı çıkması ve şiddet kültürünü dönüştürecek bir yol izlemeleri önemli bir yerde durmaktadır.

Bugün Türkiye'de kadına yönelik şiddeti daha yüksek bir sesle tartışabiliyor olmamızda kadınların verdiği feminist mücadelenin ve 90'lı yıllardaki savaş ortamından bir nebze olsun uzaklaşmamızın büyük payı var. Kadına yönelik şiddete son vermek isteyenlerin öncelikle feminizme yaklaşmaları, cinsiyetçiliğe karşı durmaları şart. Çünkü erkekliği ve kadınlığı

kuran cinsiyetçilięi anlamadan ve toplumdaki eril şiddeti yaratan militarist kültürü hesaba katmadan kadına yönelik şiddeti bitiremeyiz.